

vulling gekomen zijn, en met name zou het geloof aan die vervulling zonder het Paradijs dat er achter lag, nooit zoo alle eeuwen door hebben stand gehouden, en, bij alle verschil in mythologische vorm, in zijn kern zoo gelijksortig zijn gebleven. Wat de mensch zelf tot die bevrediging kon bijdragen, dat, ja, kon uit de zielsbehoefte opkomen, gelijk de offerande, de ascese en zooveel meer. Wie honger heeft, kan door honger geprikkeld worden om het land te gaan bebouwen. Maar hier, bij de verwachtingen omtrent de Volcinding, kwam het niet alleen aan op wat de mensch zich door inspanning verwerven zou, maar veel meer en in hoofdzaak op wat niet de mensch, maar een Hooger Macht eens deed en weer doen zou, en juist dit is nimmer uit de behoefte te verklaren. Het mag daarom niet worden voorgesteld, alsof de mondelinge overlevering van al het gebeurde in het Paradijs steeds naverteld is. Dit is een uitwendige verklaring, die geen zin zou hebben, en veel te oppervlakkig zou zijn, om ons het mythologisch proces in de heidenwereld te verklaren. Maar evenmin mag het voorgesteld, alsof de hope der verwachting door den mensch zelf zou zijn uitgevonden, en niet in het oorspronkelijk gebeurde haar uitgangspunt zou hebben gevonden. Het staat vast, dat al het kwaad ons door een boozen geest gebracht is, en dat een goede Geest ons in het eind verlossen zal: was de profetie van den eendelligen triomf, die uit het Paradijs onder alle volken de wereld is ingegaan, en die, ook bij haar karigen inhoud, toch alles gaf wat de poëzie der mythologie behoefde, om de grondgedachte der Paradijsopenbaring alle eeuwen door onder alle volken te doen doordringen, en nog steeds de verwachting van de Volcinding levendig te houden.

Dr. A. K.

„Wat gaat het u aan“?

Jesus zeide tot hem: Indien ik wil, dat hij blijve, totdat ik come, wat gaat het u aan? Volg gij mij.

Joh. 21: 22.

Er lag bestraffing in die korte vraag: „Wat gaat het u aan“? Vooral nu die vraag zich richtte tot Petrus, wiens herstelling in het apostolaat vlak vooraf was gegaan. Petrus gaf zich telkens bloot. Te Antiochië moest zelfs Paulus hem weerstaan, omdat hij te bestraffen was, en „omdat hij niet recht wandelde naar de waarheid in het Evangelie“ (de Gal. 2: 12, 14). Er was in zijn karakter iets onstuimigs. Hij nam bij de voetwassing, bij het dreigen der verloochening, en in Gethsemane een aanloop alsof hij over zijn doel heen zou springen. Dan bad Jesus voor hem, dat wees Jesus hem ernstig terug, maar, al bleef zoo zijn geloof behouden, het zette zijn karakter niet om. En zoo nu was het ook aan de zee van Tiberias. Harde dagen moest Petrus na de verloochening van zijn Heer en Meester doorworsteld hebben. Op Golgotha vinden we wel Johannes, maar Petrus durft niet komen. Niet aan Petrus, maar aan Johannes was de zorge voor Maria, de begenadigde onder de vrouwen, opgedragen. En nu bij de zee van Tiberias had Petrus wel een zalig oogblik doorteld, maar toch ook een diepe vernedering ondergaan. Dat driemaal moeten antwoorden op de vraag: „Hebt gij mij lief, Simon, Jona's zoon“, en dat in 't bijzijn van Johannes en de anderen, o, er sprak zalige vergifenis in, maar toch moet 't Petrus het bloed naar het hoofd hebben doen stijgen en de kleur op 't gelaat hebben gejaagd om 't weer opleven van de verloochening, die in die vraag naar zijn liefde zoo vergevend, maar toch ook zoo ziel-pijnigend sprak.

Doch nu is Petrus er over heen. Dat driemaal herhaalde: „Weid mijne schapen“, deed hem opleven. Zelfs was het of daar in een ietwat meermalen school dan aan de andere discipelen ten goede kwam. Hij met de anderen, maar toch hij voorop, evenals hij de Petra, waarop de Heere zijn gemeente zou bouwen. Van de elf zijn het aldoor de drie, die Jesus nauwer naar zich toetreekt. Onder die drie verliest Jacobus zich telkens in de schaduw. En dan blijven het Petrus en Johannes. Altoos die twee. Eerst bij het geopend graf, en zoo ook nu weer. En dan houdt Johannes zich meest stil, en is 't Petrus die vooruit dringt. Van daar een heilige jaloezie. En nu leeft Petrus op. Driemaal is het hem aangezegd: hij zal de kudde weiden. En ook hij zal als martelaar voor zijn Heer sterven. „Als gij oud zult geworden zijn, zal een ander u gorden en u brengen, waar gij niet wilt“. Hij schrijkt er niet voor terug. Er groeit hij er in. Maar nu siet hij op Johannes. Straks bij als martelaar gevallen. Dan blijft Johannes alleen over, en zal Johannes 's Heeren taak op aarde volenden. Vandaar zijn vraag aan Jesus: „Als ik dan als martelaar sterf, Heere, wat zal er dan met Johannes gebeuren? En op die vraag nu zet Jesus Petrus zoo scherp terecht. Het was of hij tot Petrus zeide: wat er na uw martelaarsdood met Johannes gebeuren zal, dat is mijn zaak. Wat ik met Johannes doen zal, wat gaat 't u aan? Leef en sterf gij voor de heilige taak die ik u heb toevertrouwd, en bemoei u niet met wat u niet aangaat. Zelfs al bleef Johannes tot bij mijn wederkomst, daarover heb ik als uw Koning te beslissen, en niet gij als mijn dienstknecht.

Onder die onstuimigheid van zijn karakter moet Petrus zelf 't meest geleden hebben. Hij liep altoos twee, drie schreden te ver vooruit en moest dan weer op zijn plaats worden gezet. Het was geen laakbare onbescheidenheid, het was geen betweterige bemoechtheid die hem prikkelde, maar een aandrift, alsof hij 't alles in zijn macht had, en alsof hij 't alles terecht zou brengen. Zeker, willig zal hij als martelaar sterven. Maar als hij sterft, is hij er niet meer, en hoe zal 't dan met de zaak van 't Koninkrijk zijns Heeren op aarde gaan. Zal Johannes dan de leiding moeten hebben? En is Johannes daarvoor berekend? Johannes hield zich in alles zoo stil, trad zoo nooit op den voorgrond! En juist die overlegging voegde hem niet. Dat was in het Koninkrijk van zijn Heere ingrijpen. Hij, Jesus, zou koninklijk beschikken. Niets van die beschikking kwam aan Petrus toe. Daar mocht Petrus zich niet in mengen. Ook hij, Petrus, moest het verstaan, dat de Koning van het Godrijk regeerde, en dat hij niet anders had te doen, dan zijn Koning

te dienen. En juist daarom moest Jesus' woord zoo hard en scherp zijn. Petrus verstond het nog niet, dat hij een Koning had, en dat zijn eenige roeping was onderdaan van dien Koning te wesen. Een medegegenschap in het Koninkschap kwam Petrus niet toe. Wie na Petrus' martelaarsdood de Kerk op aarde zou leiden, stond aan den Koning ter beslissing en ging hem niet aan. Natuurlijk, van Paulus' roeping en van wat op Paulus eens gebeuren zou, had Petrus nog het flauwte vermoeden niet. Dit alles stond aan Jesus, en niet aan hem.

Vanzelf heeft dit harde woord niet alleen op Petrus, maar ook op de andere jongeren diepen indruk gemaakt, en die indruk moet in Jesus' Kerk, moet onder al Gods kinderen naleven, ook nu. We mogen niet in de geheimen van Gods raad en niet in de mysterien van het Koninkschap van Christus, buiten wat ons openbaar is, willen indringen. We hebben onzen Koning te laten, en hebben zelf geen andere roeping, dan om Hem te dienen, Hem te gehoorzamen, onszelf Hem toe te wijden, en voorts af te wachten, wat Hij over ons en over de toekomst van zijn Kerk beschikken zal. Ons voegt bescheidenheid, zelfs onder menschen, maar bovenal in de zaken van het Koninkrijk Gods. En een geestelijke fout is het, dat juist hiertegen zoo telkens gezondigd wordt. Dan wil men alles weten, waant alles te kunnen raden en gissen, beeldt zich dat men den raad Gods en het bestel van onzen Koning in alle ding doorziet en verwenlijken kan, en heeft niet zelden een hooger woord over anderer geestelijk bestaan, dan over zijn eigen roeping; en geestelijke albemoeien, die de eigen gehoorzaamheid verslapt, eigen roeping doet verwaarlozen, en meer op het verkoopen van eigen wijsheid, dan op het stilgehooramen van zijn Koning uitloopt. Het is of men er meer op bedacht is, om plaats te nemen onder de raadsliden van zijn Koning, dan onder zijn trouwe dienstknechten. Jesus is geen constitutioneel koning, die ons raadpleegt, maar een absoluut monarch die met volstrekte volmacht over ons beschikt. Aan hem het regeren, aan ons het blindelings volgen en gehoorzamen. Hij zei 't zoo nadrukkelijk tot Petrus: *Volg gij mij*, en juist dit deed Petrus, terstond daarop, met zijn niet te pas komende vraag over Johannes, niet. Hij wilde niet volgen, maar mee overleggen, en dat moest in hem bestraffen.

De verborgen dingen zijn voor den Heere onzen God, en voor ons, zijn menschenkinderen, is alleen wat ons openbaar werd. Natuurlijk, dat openbaarde moet ge onderzoeken en doorzoeken, want daaruit straalt 't licht op uw pad. Maar daarachter staan dan ook voor u de heilige scheidsmuren hoog opgetrokken. Verder moogt ge in de mysterien niet pogen in te dringen. Daarom komt het ook voor u niet aan op diepzinig redeneeren, maar op *deën*, niet op allerlei wijs-schijnende verzinning, maar op toewijding, op gehoorzamen, op trouw in uw roeping, op *dienen*, altoos weer *dienen* elken morgen die weer voor u aanbreekt. De tempel wordt niet gebouwd doordat de handwerklieden diepsinnig over het bouwplan denken. Die het bouwplan maakt, is de Oppertse Kunstenaar en Bouwmeester, en ons rest niet anders te doen, dan naar dit vaste plan, steen op steen te leggen, en de muren omhoog te doen rijzen, en dit te doen in het zweet onzes aanschijns. Had eens Christus' Kerk op aarde minder geredetwist, en temeer elk kind van God aan den geestelijken tempel doorgewerkt, om bij zijn sterven de taak weer aan wie na hem kwam, over te geven, hoeveel hooger zouden de tranen zich niet reeds verheffen. En daarom moest het woord tot Petrus, en in Petrus ook tot ons, zoo hard zijn. Nog altoos willen ook wij zoo vaak mede-architecten zijn, in plaats van als oppelieders stil en rustig door te bouwen. Petrus, *volg gij mij*! En als Petrus dan toch weer raadman in plaats van opperman wil zijn, dan moet hij wel worden teruggeworpen met een scherp: *Wat gaat het u aan?*

Dr. A. K.

Amsterdam, 28 April 1911.

Prof. Honig zendt ons het volgende schrijven, waaraan we gaarne een plaats verleenen:

Amice College,

Van polemiek ben ik geen vriend. Toch noodzaak mij een uwer artikelen in het voorlaatste nummer van *De Herauld*, u vriendelijk een plaats te vragen voor de volgende regels.

Na aan uwe lezers het volgende meedeelend te hebben:

„De methode, die te Kampen gevolgd wordt, is over het geheel genomen een andere dan te Amsterdam, en gaat van andere pedagogische beginselen uit. Te Kampen volgt men min of meer het klassen-systeem, zoodat voor de onderscheidene jaren verschillende colleges worden gegeven; het doel van deze colleges is, om in drie jaar heel de te behandelen stof met de studenten door te loopen, althans voor zoover de systematische vakken aangaat, en se aldus voor te bereiden voor hun examen. Aan de Vrije Universiteit wordt een andere methode gevolgd; de studenten volgen van meet af alle colleges, en een klasse-indeling wordt hier in die mate niet gevolgd; ook is de bedoeling van het onderwijs niet zozeer om een globaal overzicht van heel het vak te geven, maar om aan de studenten vooral de wetenschappelijke methode te leeren; en ze moeten voorts in hoofdzaak door eigen studie zich voorbereiden voor hun examen.“

laat gij de opmerking volgen: „Voor beide methoden valt iets te zeggen, en we spreken hiermede volstrekt geen afkeurend oordeel uit over een van de beide methoden.“

Helaas zijt gij echter in het vervolg van uw artikel — zij het onbedoeld — aan dit goede standpunt niet getrouw gebleven. Immers qualificeert gij daar de methode, die aan de Theol. School gevolgd wordt, als de „dril-methode.“

Nu geloof ik gaarne, dat gij hiermede niet bedoeld hebt wijlen Prof. De Cock, uwen gezachten ambgenoot Baynck en mij te kwetsen — maar dit neemt het feit niet weg, dat een dergelijke qualificatie voor de betrokken inrichting, voor de betrokken hoogleraren, en voor de aan de School gevormde dienaren des Woords krenkend is. Ik vertrouw dan ook, dat gij haar zelf terugneemt.

Daarbij is uwe voorstelling in meer dan één opzicht niet geheel juist.

Ik bepaal mij tot het hoofdvak van de door u genoemde groep: de Dogmatiek.

Volgens de officiële verslagen behandelde

Prof. Baynck in den cursus 1906/1907: Inleiding tot de dogmatiek en een gedeelte der leer over God (2 uur per week werd de Dogmatiek gedoceerd) en op het college Controvers „de psychologie der religie“ (2 uur per week); in den cursus 1907/1908: Vervolg der leer over God, en voorts de leer over wereld, mensch en Christus (2 uur per week) en op het college Controvers „de leer der sonde in Oud- en Nieuw-Testament (2 uur per week); en in den cursus 1908/1909: Leer van Kerk, Sacrament en Laatste Dingen (3 uur per week); — het college Controvers werd toen niet gegeven.

Gij zult mij toegeven, dat dit ongeveer de geheele Dogmatiek is, en er dus thans in dit opzicht geen verschil bestaat tusschen Amsterdam en Kampen (waar ik in 4 jaren de Dogmatiek in haar geheel behandel).

Trouwens, ook aan onze Rijksuniversiteiten komt het wel voor, dat een bepaald studievak in betrekkelijk korten tijd behandeld wordt. Wijlen Prof. Baljon b.v. schrijft in de Voorrede zijner „Encyclopaedie“: „Wenschelijk is, dat de hoorders eens schets van het geheel verkrijgen, doch dit is in één jaar onmogelijk, tensij dat de docent een Handleiding gebruikte en daarover spreke.“

En volgens de officiële verslagen behandelde gij ook zelf in 3 jaren de geheele Encyclopaedie, terwijl door u een uur per week dit vak gedoceerd werd.

Voorts volgen aan de Theol. School alle studenten, die het propaedeutisch examen hebben afgelegd, tegelijkertijd gedurende 3 uur per week de colleges in de Dogmatiek, terwijl bovendien voor de studenten van het 4de studiejaar op een afzonderlijk college de Inleiding behandeld en voor de studenten van het 4de studiejaar gedurende 2 achtereenvolgende uren een responsie-college gehouden wordt.

Mijns inziens kan op deze wijze de Dogmatiek zoo worden gedoceerd als het voor weten schappelijk gevormde dienaren des Woords noodig is.

Natuurlijk wil ik met het gezegde niet geacht worden, ook maar iets af te dingen op de waarde van het breedvoerige college-dictaat van uwen hooggeachtten Vader — veel eer verwijf ik hiernaar mijne studenten herhaaldelijk. En eveneens verklein ik hiermede geen eens de betekenis van Baynck's breed opgesette Dogmatiek. Welk Gereformeerd Theoloog zou voor zulke standaardwerken niet dankbaar zijn?

Zoolang echter een Handboek ontbreekt, meent ik, dat de Curatoren der Theol. School er terecht prijs op stellen, dat de Dogmatiek in niet al te langen tijd in haar geheel behandeld wordt.

Enmaal zulk een Handboek aan onze studenten te mogen aanbieden, is een mijner idealen. Deskundigen gelieven echter te bedenken, daar waar ik geroepen ben wekelijks 13 uren college te geven in de Dogmatiek, de Ethiek, de Homiletiek (theorie en schetsen), de Encyclopaedie, de Philosophie en de Logica (Psychologie); voorts in al deze vakken (behalve in de Ethiek) tentamen en examen afnemen moet; en dan evenals mijne geachte collega's gedurende het overgrote deel van den cursus wekelijks „de kram“ heb bij te wonen, en om de 4 jaren met het Rectoraat belast ben, mijn tijd zeer in beslag genomen wordt.

Veel meer dan mij lief is, heb ik in dit schrijven over mij zelf gesproken. Uwe lezers zullen hierin, naar ik mij veel, noch zelfverheffing noch eenige geringe schatting van den arbeid mijner geachte ambtgenooten zien. Uw artikel noopte mij er toe.

Met hoogachting en hartel. hroet verblijf ik

Uw vriend en broeder,

A. G. HONIG.

Kampen, 26 April 1911.

Wat de uitdrukking „drilmethode“ betreft, al was ze door ons niet in kwetsenden zin bedoeld, geven we onzen hooggeachten collega gaarne toe, dat ze misschien een minder gunstigen indruk kon maken en nemen we haar daarom voortstoots terug.

Anders staat het natuurlijk met de zaak zelve. Dat de pedagogische methode, aan een Universiteit, bij welke het hoofddoel is de wetenschappelijke ontwikkeling, een andere is dan bij een Theologische School, welke in de eerste plaats het oog heeft op de vorming voor het kerkelijk ambt, ligt in den aard der zaak. Het geheele leerplan, de methode van onderwijs, het aantal college-uren, de betekenis, die men aan de vakken hecht, de verdeling der examens enz. zal daardoor beheerscht worden. Maar evenzeer spreekt het van zelf, dat er vakken zijn, bij welke dit verschil sterker of minder sterk aan het licht zal treden, en dat ook de persoonlijkheid van den Hoogleraar hierop invloed zal hebben. Een Hoogleraar aan een Theologische School kan zijn onderwijs streng wetenschappelijk inrichten, en omgekeerd een Hoogleraar aan een Universiteit zich uitsluitend toeleggen op de praktische vorming van zijn studenten. Maar al zal de praktijk zoo telkens afwijkingen vertoonen van het pedagogisch beginsel, dat beide inrichtingen beheerscht, daarom is het karakter van Universiteit en Theologische School toch niet hetzelfde en kan men, wanneer men de tegenstelling principieel tekenen wil, dit niet anders doen dan door ons is geschied.

Was nu het doel van Ds. Sikkel geweest, om de beide inrichtingen te laten saamsmelten, dan stond de zaak geheel anders. Maar hij wilde beide inrichtingen geheel zelfstandig en naar haar eigen aard naast elkander handhaven. Daarom moesten we er op wijzen, dat deze beide methodes, consequent doorgevoerd, elkander uitsluiten. Eenig onvriendelijk oordeel over de leer-methode te Kampen gevolgd, was daarmede niet bedoeld.

Het ontwerp-Armenwet.

V.

Komen we thans tot een bespreking van die bepalingen der Armenwet, die rechtstreeks de diaconale armenzorg raken, zoo moet men natuurlijk wel in het oog houden, dat de Minister niet bedoeld heeft een geheel nieuwe regeling voor de armenzorg te geven, maar om binnen het kader van de wet enkele wijzigingen aan te brengen,

die vooral ten doel hebben meerdere samenwerking van de verschillende instellingen van weldadigheid te bevorderen.

De artikelen in de bestaande wet, waartegen men in 1854 vooral met het oog op de vrijheid en het eigenaardig karakter der diaconie bezwaar heeft gemaakt, n.l. art. 2, 3, 7, 10 en 12, zijn in het nieuwe wetsontwerp schier onveranderd overgenomen. Ook volgens de nieuwe wet blijft de diaconie opgenomen onder de instellingen van weldadigheid (Art. 2); wordt ze met allerlei particuliere liefdadigheids-vereenigingen door burgemeester en wethouders op één lijst gebracht (Art. 3); is ze verplicht binnen een zekeren termijn haar statuut aan het gemeentebestuur te zenden (Art. 7); en moet ze jaarlijks verslag doen van het getal harer bedienden, en van hare uitgaven en inkomsten, onder bedreiging van anders met boete te worden gestraft (Art. 13 en 67). Zelfs zijn deze boeten nog belangrijker hooger geworden dan in de bestaande wet. Hoe gaarne we echter gezien hadden, dat de Minister deze bepalingen veranderd had, zoodat de diaconie buiten deze bepalingen viel, of beter in haar eigenaardig karakter door de Overheid geëerbiedigd werd, we erkennen het bezwaar, dat zonder Grondwetswijziging een radicale oplossing van dit vraagstuk niet wel mogelijk is. Zelfs de Generale Synode van Amsterdam in 1908, die aan hare Deputaten bij de Hooge Overheid last gaf om bij een eventuele wijziging der Armenwet de wenschen der Kerken bij de Regering bekend te maken, droeg hun alleen op, op wijziging van alinea 2 van artikel 7 aan te dringen, en de Regering heeft op dit punt, het moet dankbaar erkend, aan den wensch onzer Kerken voldaan.

Laten we daarom de oude grieven rusten en bepalen we ons uitsluitend tot de wijzigingen, die de Minister heeft vastgesteld, zoo heeft men in de eerste plaats ernstige bezwaren geopperd tegen het nieuwe artikel 5, waarin bepaald wordt, dat alle instellingen van weldadigheid, die op de vroeger genoemde lijst geplaatst worden, de hoedanigheid van rechtspersoon zullen beïtten. Deze bepaling heeft men zeer gewaarschuwd, omdat daardoor aan de diaconie als afzonderlijke instelling rechtspersoonlijkheid verleend wordt, de diaconie diensgevolge tegen den kerkeraad zich zou kunnen verzetten, en zoo een bron van voortdurende twist zou ontstaan. Nu raakt de rechtspersoonlijkheid der diaconie een uiterst moeilijk en lagewikkeld juridisch vraagstuk, waarover het niet zoo gemakkelijk valt een oordeel te vellen. Maar één ding heeft men geheel vergeten, dat door dit nieuwe artikel 5 in de rechtspositie van de kerkelijke instellingen van weldadigheid niets veranderd wordt, en de voorstelling, alsof de Minister in dit artikel aan de diaconie rechtspersoonlijkheid zou willen verleen, ten eenenmale onjuist is. De zaak is n.l. deze, dat in artikel 7 der bestaande Armenwet bepaald was, dat een instelling van weldadigheid haar rechtspersoonlijkheid verliest, wanneer ze niet binnen zekeren termijn aan het gemeentebestuur mededeeling doet van haar statuten of de daarin aangebrachte wijzigingen. Hieruit leidde de jurisprudentie af, dat de instellingen van weldadigheid, die aan de verplichting voldaan hadden, rechtspersoonlijkheid bezaten, want men kan niet iets verliezen, wat men niet bezit; en de rechtbanken erkenden de instellingen van weldadigheid diensgevolgs als rechtspersonen, die bevoegd waren tot burgerlijke handelingen. Nu de Minister, mede op verzoek onzer Kerken, deze strafbepaling, die de instelling van weldadigheid om een klein verzuim met verlies van haar rechtspersoonlijkheid strafte, veranderde in een geldboete, verviel daardoor uit de wet tegelijk de bepaling, waarop duwer de rechtspersoonlijkheid van de instellingen van weldadigheid geacht werd te berusten, en kon dit met het oog op de bestaande jurisprudentie tot allerlei moeilijkheid en onzekerheid aanleiding geven. Om dit bezwaar te ondervangen, heeft de Minister een nieuw artikel ingevoegd, waarin de uit artikel 7 weggevallen rechtspersoonlijkheid thans afzonderlijk vermeld en geregeld wordt.

Is den feitelijken toestand wordt door dit artikel dus niets veranderd. Het is alleen te wijten aan de oppervlakkigheid, waarmede men de wet gelezen heeft, dat men, dit nieuwe artikel ziende, nu ook gemeend heeft, dat de Minister een nieuwheid had ingevoerd. Feitelijk staat de zaak zoo, dat reeds thans overal, waar de diaconie zichzelf als instelling van weldadigheid bij de Overheid heeft opgegeven, — en volgens het advies van de deputaten voor correspondentie met de Hooge Overheid is dit overal geschied, waar de diaconie afzonderlijk georganiseerd was — deze diaconie reeds jarenlang rechtspersoonlijkheid bezeten heeft. Alleen op die plaatsen, waar de diaconie niet afzonderlijk georganiseerd was, maar met den Kerkeraad één college uitmaakte, heeft niet de diaconie, maar de Kerkeraad de kennisgeving aan de Overheid gedaan en is daarmede de Kerkeraad ook als instelling van weldadigheid erkend geworden.

Wordt artikel 5 aangenomen, dan blijft de toestand dus precies gelijk hij duwer was. Op al die plaatsen, waar de diaconie als instelling van weldadigheid ingeschreven staat, bezit ze de rechtspersoonlijkheid reeds en zal ze die ook in de toekomst behouden. En overal waar niet de diaconie, maar de Kerkeraad als instelling van weldadigheid staat ingeschreven, zal deze als rechtspersoon worden beschouwd. Dat deze rechtspersoonlijkheid een voortdurende bron van twist zou geweest zijn en tot allerlei revolutionaire daden van de diaconie tegenover den Kerkeraad aanleiding zou gegeven hebben, zal duwer nog wel niemand hebben ontdekt. En vreest men dit voor de toekomst, dan is de zaak zoo eenvoudig mogelijk op te lossen; de Kerkeraad zendt dan aan de Overheid bericht, dat hij als instelling van weldadigheid optreedt en de rechts-

persoonlijkheid der diaconie is daarmede vervallen. Artikel 5 nieuw levert in dit opzicht geen de minste moeite, want in dit artikel wordt niet van diaconieën, maar van instellingen van weldadigheid gesproken, en het staat aan de Kerken zelve te bepalen, of zij de diaconie als afzonderlijke instelling bij de Overheid zullen laten optreden dan wel of de Kerkeraad dit doen zal en de diaconie alleen als een orgaan van den Kerkeraad zal beschouwd worden.

Intusschen willen we wel uitspreken, dat deze rechtspersoonlijkheid van de diaconie toch heusch niet zoo gevaarlijk is als men dit wel voorstelt. Men heeft vergeten, dat in artikel 2 van de Armenwet de kerkelijke armenzorg omschreven wordt als de instelling eener kerkelijke gemeente, welke van wege die kerkelijke gemeente geregeld en bestuurd wordt. De bedoeling van deze ietwat duistere woorden zal duidelijk worden, als men er op let, dat vlak vooraf gesproken wordt van de gemeentelijke instellingen van weldadigheid, en gezegd wordt dat deze door de burgerlijke overheid geregeld en van harentwege bestuurd worden. Evenmin nu als een gemeentelijke instelling met hare bestuurders of armvoogden door de rechtspersoonlijkheid onafhankelijk komt te staan tegenover de burgerlijke Overheid, waar de wet uitdrukkelijk verklaart, dat deze de instelling regelt en bestuurt, zoo is het ook met de kerkelijke diaconie, die vanwege de kerkelijke gemeente geregeld en bestuurd wordt. De kerkelijke gemeente, die in onze Kerken wettig gerepresenteerd wordt door den Kerkeraad, behoudt dus de definitieve macht in handen. Zoodra de diaconie zich verzetten zou tegen den Kerkeraad, zou ze zich losmaken van het bestuur der kerkelijke gemeente, en daarmede eo ipso ophouden een instelling dezer kerkelijke gemeente te wesen. Bovendien zou de Kerkeraad altoos de macht hebben diakenen te ontzetten uit hun ambt, en zou daarmede aan elk revolutionair verzet terstond een einde zijn gemaakt.

Vrees voor ernstige moeilijkheden tengevolge van de rechtspersoonlijkheid der diaconie koesteren we dus niet. En daartegenover staat, dat een diaconie, die geen rechtspersoonlijkheid bezit, ook geen burgerlijke handelingen op haar eigen naam kan verrichten, derhalve geen contracten kan sluiten, geen eigendommen kan bezitten, geen huizen kan kopen of verkoopen, geen erfenissen of legaten kan ontvangen en zelfs niet als voogd over weezen zou kunnen optreden. Ze zou dit alles dan alleen kunnen doen als mandatair van den Kerkeraad, die haar daartoe telkens de bevoegdheid zou moeten verleen. Nu zijn er zeer zeker gevallen, waarin juist dit tot ernstige moeilijkheden aanleiding zou kunnen geven. Indien het armengoed ingeschreven wordt niet op naam der diaconie, maar van de Kerk, omdat deze alleen de rechtspersoonlijkheid kan bezitten, zou de Kerkeraad ook macht hebben het goed der armen voor andere doeleinden te gebruiken. Dat dit gevaar heusch niet denkbeeldig is, weet helaas ieder, die op de hoogte is met hetgeen vroeger maar al te vaak in sommige van onze Kerken is geschied. Als de armenkas goed voorzien was en de kerkkas te kort kwam, werd eenvoudig het geld der armen genomen, om in het tekort der kerk te voorzien. En zoo zou het ook kunnen gebeuren, wanneer de Kerk failliet ging en hare eigendommen verkocht moesten worden, dat dan de armengoederen, die mede op naam van de Kerk staan, evenzeer onder den hamer zouden komen. Staan deze goederen daarentegen op naam der diaconie en bezit de diaconie zelf rechtspersoonlijkheid, dan kunnen deze goederen en kapitalen noch door den Kerkeraad voor andere doeleinden worden gebruikt, noch door den curator ingeval van faillissement worden aangetast. Men ziet uit deze voorbeelden, dat de zaak dus niet zoo eenvoudig is, als men zich haar voorstelt.

Slechts één bezwaar zou o. i. terecht tegen artikel 5 nieuw kunnen worden ingebracht, dat volgens dit artikel hetzij de kerkeraad hetzij de diaconie, die zich als instelling van weldadigheid opgeeft, geacht wordt, door de plaatsing op de lijst de rechtspersoonlijkheid te verkrijgen. Althans wat de Kerk betreft is dit niet juist, want deze bezit reeds jure suo deze rechtspersoonlijkheid, omdat ze bij de Overheid als Kerk bekend is. En wat de diaconie betreft, is het de vraag, of ook deze niet, als behorende tot de Kerk, aan deze rechtspersoonlijkheid deel heeft. Dit bezwaar zou echter gemakkelijk kunnen ondervangen worden, wanneer artikel 5 aldus gelezen werd, dat een instelling van weldadigheid voor zooveel noodig (of voor zoover zij deze hoedanigheid niet reeds uit anderen hoofde bezit) de hoedanigheid van rechtspersoon verkrijgt, zoodra zij op de bedoelde lijst geplaatst is. Deze emendatie door Dr. De Moor voorgesteld, schijnt ook ons praktisch de beste uitweg te wesen.

Daarentegen hebben we wel ernstige bedenking tegen de beide volgende alinea's van artikel 7, waarin bepaald wordt, dat de burgerlijke rechter de bevoegdheid heeft op klacht van het openbaar ministerie bij afwijking van de acte of het statuut, de vervallenverklaring der vereeniging van hare rechtspersoonlijkheid uit te spreken. Natuurlijk is de bedoeling van deze bepaling niet, dat bij de geringste afwijking van de statuten dit geschieden moet, maar dat, wanneer een instelling van weldadigheid bijv. de ingezamelde liefdegaven voor een geheel ander doel zou gaan gebruiken, de rechter zulk een vereeniging met verlies van haar rechtspersoonlijkheid zou kunnen straffen. Nu heeft de Minister hierbij blijkbaar alleen het oog gehad op particuliere vereenigingen, gelijk reeds de keuze van het woord „vereeniging“ aanduidt, en voor deze particuliere vereenigingen is zulk een controle zeker noodig, omdat er geen hooger macht boven haar staat, die tegen

misbruik van gemeente-inst dat zulk een kan komen, die over zulk heeft, wel t zal, en zoo die onder to. Het is daart maar de ke noodig, straf staat hier d particuliere trole ontbre is derhalve zou zelfs tot geven. Boven als instellin gelijk dit of hoe zou de r kunnen verid lijkheid, terw rechtspersoon digheid, ma hopen daaron een nadere verklaard wo slaan op p weldadigheid.

Daarentegen wanneer men heeft afgelegd, voortaan niet de Overheid kelen der I diaconie geha haar plaatselij leggen. In h geen enkel v wordt gespro treffende de instellingen“; acten, de stat instelling. Indi komt dit ver nieuwe bepall uitdrukkeelij reglement, en gelijk tot dus der Kerkeno van de Kerk den eisch de

En hetzelfde wijziging, die in Artikel 10 mededeelingen voor het Ker Een nieuwe al dat de opgav en van de uitg vervolg verstr bij algemeen te stellen ind ernstige gevar bestaan. Dat volkstelling een van de vrag worden, heeft heilhouding, v van hare bed Er staat in de het aantal bed den, en een s tuur kan not voorschrijft. M deeling van ee op laag wate inderling voor doodonschuldig

Voor K.

In hartelijken teekenden: Van dam f 5; door Nijkerk gevonde Vriendelijk v willen gedenken

Koolwijk.

H. S. S. Kuyper, Licht, dat schijf jaar in Amerika Dagboek van J. H. Kok —

In dit jaar KUYPER de HO VAN DEN BERG wat deze verlei tot 24 Mei ha bracht, heeft g oog op de om dagboek zoo ge schrijft, had de wel: „Dagboek eener Hof schrijfsier wist e sich als „Pleegzu die sich wil v ook zijn er dinc pakje kunt zeg de schrijfsier v haar pakje gen sondering na,)

ELSE is 'n jo er niet onknar natuur, maar d is van defigis soigneerde opv konnen haar d fortuin verloren praat vlot En bedient ook bi boek, maar wa zeer minzaam, de Engelsche t aan den voet d schrikkeelij veel gezien. In haer het ook nog niet allerminst com landsche geblev gevoel. Ook is uit B, dat kerke als zij op reis is, dag de STANDA

ELSE schreef land was, eerst